

comptem mortem (quamvis saepissime citius quam putatur adveniat) venientem videre, Sacramenta Ecclesiae tempore opportuno postula, et summa cum devotione, astantiumque aedificatione recipe. Ad instar sacrificii Christi pro te in cruce oblato, te totum et tua omnia, in sacrificium boni odoris, sanctissimae Trinitati in aeternum vove, offer, consecra, immola. Variarum virtutum actus, praecipue fidei, spei, caritatis, contritionis, patientiae, divinae voluntati subiectionis, tentationibus renuntiationis, frequenter elicias. Pravae daemonum arte in duos salutis scopulos saepe impellimur et inducimur, scilicet in praesumptionem et desperationem. Per vitam nimis confisi de salute male praesumimus; at in morte nimis abiecti, de salute penè desperamus. Contra hos daemonum suggestus, per vitam cum metu et tremore salutem operare; sed in extremis positus, per infinita Christi merita, in bona salutis spe roboreris et confirmeris. *Ille solum dissidat, inquit S. Bernardus, qui tantum peccare potuit quantum Deus bonus est.*

Felix et omni dignus beatitudine, quem extrema dies invenerit sic militantem. (S. Hieron. Epist. ad Julianum).

Canon.

Qui divinis se manciparunt officiis, studeant haec breviter collecta sedula meditatione perlegere, et memoriae commendare, et, divina adjuvante gratia, iuxta vires adimplere. Vocatione ergo quae vocati sunt, nec ad dextram, nec ad sinistram, declinantes, ambulent; quatenus divinis iussionibus obtemperantes, ad Christum, de cuius sorte esse noscuntur, qui via, veritas et vita est, eo opitulante, pervenire mereantur. Amen. (Conc. Aquisg. ann. 816, l. 1, c. 145).

PARS SEXTA.

MANUALE ORDINANDORUM.

DE ORDINIBUS CONFERENDIS.

Quando episcopus ordinationem facere disposuerit, omnes qui ad sacrum ministerium accedere voluerint, ferè quartà ante ipsam ordinationem, vel quando episcopo videbitur, ad civitatem evocentur. Episcopus autem, sacerdotibus et aliis prudentibus viris peritis divinae legis, ac in ecclesiasticis functionibus exercitatis, sibi ascitis, ordinandorum genus, personam, aetatem, institutionem, mores, doctrinam et fidem diligenter investiget et examinet.

Nullus ad subdiaconatùs ordinem ante vigesimum secundum, ad diaconatùs ante vigesimum tertium, ad presbyteratùs ante vigesimum quintum aetatis suae annum promoveatur. Sciant tamen episcopi non singulos, in ea aetate constitutos, debere ad hos ordines assumi, sed dignos dumtaxat, et quorum probata vita senectus sit. Regulares quoque, nec in minori aetate, nec sine diligenti episcopi examine, ordinentur.

Primà tonsurà non initièntur, qui sacramentum Confirmationis non susceperint, et fidei rudimenta edocti non fuerint, quique legere et scribere nesciant, et de quibus probabilis coniectura non sit, eos, non saecularis iudicii fugiendi fraude, sed ut Deo fidelem cultum praestent, hoc vitae genus elegisse.

Ad minores ordines promovendi, bonum à parochia et à magistro scholae in qua educantur, testimonium habeant. Hi verò, qui ad singulos maiores erunt assumendi per mensem ante ordinationem episcopum adeant, qui parochia aut alteri, cui magis expedire videbitur, committat, ut nominibus, ac desiderio eorum, qui volent promoveri, publicè in ecclesia propositis, de ipsorum ordinationum natalibus, aetate, moribus et vità à fide dignis diligenter inquirent, et litteras testimoniales, ipsam inquisitionem factam continentes, ad ipsum episcopum quamprimum transmittat.

Minores ordines, iis qui saltem latinam linguam intelligant, per temporum interstitia, nisi aliud episcopo magis expedire videretur, conferantur, ut eo accuratius quantum sit huius disciplinae pondus, possint edoceri, ac in unoquoque munere, iuxta praescriptum episcopi, se exerceant, idque in ea, cui adscripti erunt ecclesia, nisi fortè ex causa studiorum absint, atque ita de gradu in gradum ascendant, ut in eis, cum aetate vitae, meritum et doctrina maior accrescat. Quod, et honorum morum exemplum et assiduum in ecclesia ministerium, atque maior erga presbyteros et superiores ordines reverentia, et crebrior, quàm antea, corporis Christi communio maxime comprobabunt. Cumque hinc ad altiores gradus, et sacratissima mysteria sit ingressus, nemo iis initiatur, quem non scientiae spes maioribus ordinibus dignum ostendat. Hi verò, non nisi post annum à susceptione postremi gradus minorum ordinum, ad sacros ordines promoveantur, nisi necessitas, aut Ecclesiae utilitas, iudicio episcopi, aliud exposcat.

Subdiaconi et diaconi ordinentur, habentes bonum testimonium, et in minoribus ordinibus iam probati, ac litteris, et iis, quae ad ordinem exercendum pertinent instructi; qui sperent, Deo auctore, se continere posse, ecclesiis, quibus ascribentur, inserviant; scientque maxime decere, si saltem diebus dominicis et solemnibus, cum altari ministraverint, sacram communionem perceperint. Promoti ad sacrum subdiaconatus ordinem, si per annum saltem in eo non sint versati, ad altiorem gradum, nisi aliud

episcopo videatur, ascendere non permittantur. Duo sacri ordines, non eodem die, etiam regularibus, conferantur.

Qui piè et fideliter in ministeriis ante actis, se gesserint, et ad presbyteratus ordinem assumuntur, bonum habeant testimonium; et hi sint, qui non modo in diaconatu, ad minus annum integrum, nisi ob Ecclesiae utilitatem ac necessitatem aliud episcopo videretur, ministraverint, sed etiam ad populum docendum ea, quae scire omnibus necessarium est ad salutem, ad administranda Sacramenta, diligenti examine praecedente, idonei comprobentur; atque ita pietate et castis moribus conspicui, ut praeclarum bonorum operum exemplum et vitae monita ab eis possint exspectari.

Illegitimi, sine dispensatione apostolica, ad sacros ordines promoveri non possunt, ad minores tamen possunt ex dispensatione sui episcopi, ordinari: neque etiam furiosi, amentes, servi, homicidae, irregulares, insigni corporis vitio deformes, aut manci, ordinari possunt.

Examinentur de ordine, in quo sunt constituti, et quando, et à quo illum receperunt.

Clericus saecularis, quamvis aliis sit idoneus moribus, scientià et aetate, ad sacros ordines non promoveatur, nisi prius legitime constet, eum beneficium ecclesiasticum quod sibi ad victum honestè sufficiat, pacificè possidere. Id verò beneficium resignare non possit, nisi factà mentione quod ad illius beneficii titulum sit promotus; neque ea resignatio admittatur nisi constito, quodd aliunde vivere commodè possit, et aliter facta resignatio nulla sit. Patrimonium verò, vel pensionem obtinentes, ordinari posthac non possint, nisi illi, quos episcopus iudicaverit assumendos pro necessitate, vel commoditate ecclesiarum suarum, eo quoque prius perspecto, patrimonium illud, vel pensionem, verè ab eis obtineri, taliaque esse, quae eis ad vitam sustentandam satis sint: atque illa deinceps sine licentia episcopi alienari, aut extinguere, vel remitti, nullatenus possint, donec beneficium ecclesiasticum sufficiens sint adepti, vel aliunde habeant unde vivere possint.

Advertat diligenter Pontifex, cum ordines confert, ne

in expressione formarum, vel collatione instrumentorum ipsorum ordinum deficiat: frequenter Pontificale respiciat, et maturè procedat. Moneat ordinandos, quod instrumenta, in quorum traditione character imprimitur, tangant. Secretas morosè dicat, ut ordinati ad sacerdotium possint illas cum eo dicere; debent enim ex consuetudine concelebrare, et etiam verba consecrationis proferre.

Tempora ordinationum sunt, sabbata in omnibus quatuor temporibus, sabbatum ante dominicam de Passione et Sabbatum sanctum.

Clericatus seu prima tonsura, quocumque die, horâ et loco conferri potest.

Minores verò ordines possunt dari singulis dominicis, et festivis diebus duplicibus, ubicumque; in mane tamen.

Ordinandi omnes debent in Ecclesia se praesentare cum tonsura, habitu, et paramentis ordini suo convenientibus, et candelis in manu accensis. Et cum à notario episcopi nominati fuerint, respondeant, Adsum, et accedant ad locum ordinationis, secundum ordinem descriptionis.

Advertat quoque Pontifex, quòd si unus tantum sit, per eum ad quemcumque ordinem promovendus, illum admoneat et alloquatur, non in plurali, ut textus dicit, sed in singulari.

In sabbatis quatuor temporum, in quibus fiunt ordinationes generales, tonsurae fieri debent post Kyrie, eleison. Deinde, dictâ primâ lectione, ordinantur ostiarii; post secundam lectionem, lectores; post tertiam, exorcistae; post quartam, acolythi; post quintam, subdiaconi: finitâ epistolâ, diaconi. Et demum ante ultimum versum tractâtus, vel infra octavam Pentecostes, ante ultimum versum sequentiae, ordinantur presbyteri.

Si ordinationes fiant in sabbato ante dominicam de Passione, quia unica tantum dicitur lectio: tonsurae debent fieri immediatè post introitum: omnes minores ordines post Kyrie, eleison: subdiaconi immediatè post collectam; diaconi post epistolam; presbyteri ante ultimum versum tractâtus.

Idem servari potest, quandocumque dantur ordines sa-

cri extra tempora, ex dispensatione apostolica. Quod si fiat inter Pascha et Pentecosten, presbyteri ordinantur ante ultimum ÿ; si inter Pentecosten et Septuagesimam, ordinantur ante ÿ. Alleluia. Et antequam ad collationem ordinum procedatur, legitur mandatum apostolicum, si-ve supplicatio, cuius vigore Pontifici facultas conceditur ordinandi; quibus lectis, dicit Pontifex, Deo gratias, et ad ordinationem procedit.

Si verò Sabbato sancto ordinationes fiant, officium incipitur à primâ prophetia, et continuatur prout in ordinario, usque ad litanias inclusivè, in quibus, dicto Ut omnibus fidelibus, etc., surgit ab accubitu Pontifex, et conversus ad ordinandos, eos benedicit, prout post litanias infra ponitur. Deinde persciantur litaniae, et Pontifex facit confessionem, et dicto Kyrie, eleison, pro missa, ordinat ad primam tonsuram. Tum dicit, Gloria in excelsis Deo, etc.; quo dicto, ordinat ad quatuor minores ordines. Deinde dicit orationem ordinariam, cum aliâ pro ordinandis: quibus dictis, ordinat ad subdiaconatum. Tum dicitur epistola, et eâ dictâ ordinat diaconos. Dicitur deinde Alleluia cum suo versu, et prima pars tractâtus, quibus dictis, ordinat presbyteros; post quorum ordinationem dicitur versus tractâtus, evangelium et aliâ, prout in ordinario.

Quando autem Pontifex extra missarum solemniam est promoturus aliquos ad primam tonsuram, vel ad quatuor minores ordines, sufficit quòd habeat stolam supra rochetum, vel supra superpellicèum (si sit religiosus) et mitram simplicem. Cum autem est celebraturus pro sacris ordinibus conferendis, habere debet sandalia et omnia paramenta pontificalia, et dicere psalmum Quàm dilecta, etc.

Ordinationes sacrorum ordinum, statutis à iure temporibus, ac in cathedrali ecclesia, vocatis, praesentibusque ad id ecclesiae canonicis, publicè celebrentur: si autem in alio dioecesis loco, praesente clero loci, dignior, quantum fieri potuerit, ecclesia semper audeatur.

Cum igitur ordinationes faciendae sunt, per sacramentum, seu alium ad quem spectat, praeparantur omnia quae necessaria sunt pro missa pontificali. Et demum cum tem-

pus ordinationis instat, horâ competenti, Pontifex cappâ magna indutus, capellano illam post eum deferente, venit ad ecclesiam, ubi ordinationes fieri debent, et accedens ante altare genuflexus ibidem aliquandiu orat. Deinde vadit ad sedem, ubi paramenta capere consuevit; vel si non sit in ecclesia sua, ad faldistorium ad cornu epistolae sibi paratum, ubi sedens accipit omnia paramenta pontificalia coloris tempori convenientis, et mitram simplicem, dicens psalmum Quam dilecta, etc.

Pontifex sic paratus, baculum pastorem in sinistra tenens, accedit ad gradus altaris, ubi, depositis baculo et mitrâ, facit altari reverentiâ cum profunda capitis inclinatione, facit cum ministris confessionem: interim cantatur à choro introitus et Kyrie, eleison. Finitâ confessione, Pontifex ascendit ad altare, illud in medio osculatur, et textum evangelii ad sinistram; incensat altare more solito; resumit mitram, et revertitur ad sedem, seu ad faldistorium, ad cornu epistolae, ubi, depositâ mitrâ, et versâ facie ad altare, oblati sibi per ministrum libro, ex eo legit introitum et Kyrie, eleison. Quibus dictis, sedet cum mitrâ, donec perficiatur à choro ultimum Kyrie, eleison. Quo finito, surgit Pontifex, et cum mitrâ ad faldistorium, ante medium altaris sibi praeparatum accedit, et in illo sedet, renibus altari versis. Tum archidiaconus vocat omnes ordinandos, dicens: Accedant omnes qui ordinandi sunt. Quibus ante altare coram Pontifice genuflexis, et in modum coronae dispositis, archidiaconus publice interrogat omnes, si sint aliqui, qui forte non sint confirmati, quia non debent ad ordinationem accedere nisi prius confirmentur. Et si aliqui confirmandi erunt, tunc depositis Pontifex annulis et chirotecis, lavat manus, reassumit annulos, et confirmat; vel si non erunt aliqui confirmandi, palam interdicit per unum ex suis, sub his verbis:

Reverendissimus in Christo Pater et Dominus, Dominus N. Dei et apostolicae Sedis gratiâ episcopus N. sub excommunicationis poena praecipit, et mandat omnibus et singulis pro suscipiendis ordinibus hic praesentibus, ne quis forsan eorum irregularis, aut aliâs à iure, vel ab

homine excommunicatus, interdictus, suspensus, spurius, infamis, aut aliâs à iure prohibitus, sive ex aliena dioecesi oriundus, sine licentia sui episcopi, aut non descriptus, examinatus, approbatus et nominatus, ullo pacto audeat ad suscipiendos ordines accedere, et quòd nullus ex ordinatis discedat, nisi missâ finitâ, et benedictione Pontificis acceptâ.

Demum ad ordinationem procedat.

DE CLERICO FACIENDO.

Clericus fieri potest etiam extra missarum solemniam, quocumque die, horâ et loco.

Pro clericis ordinandis, parentur forfices pro incidendis capillis, bacile pro illis imponendis. Et quilibet ordinandorum habere debet suum superpelliceam super brachium sinistrum, et candelam in manu dextera.

Et vocantur omnes tonsurandi nominatim et sigillatim per notarium, et quilibet respondet, Adsum.

Quibus, ante altare, coram Pontifice, in faldistorio cum mitrâ sedente, genuflexis, Pontifex surgit cum mitrâ, et dicit:

- ÿ. Sit nomen Domini benedictum;
- ℞. Ex hoc nunc et usque in saeculum.
- ÿ. Adiutorium nostrum in nomine Domini;
- ℞. Qui fecit coelum et terram.

Oremus, fratres charissimi, Dominum nostrum Iesum Christum pro his famulis suis, qui ad deponendum comas capitem suorum pro eius amore festinant, ut donet eis Spiritum Sanctum, qui habitum religionis in eis in perpetuum conservet, et à mundi impedimento ac saeculari desiderio corda eorum defendat; ut sicut imitantur in vultibus, ita dextera manus eius virtutis tribuat eis incrementa, et ab omni caecitate spirituali et humana oculos eorum aperiat, et lumen eis aeternae gratiae concedat. Qui vivit et regnat cum Deo Patre in

unitate eiusdem Spiritus Sancti Deus, per omnia saecula saeculorum.

Post haec, sedente Pontifice, schola inchoat, et prosequitur antiphonam et psalmum 8 toni.

Ant. Tu es, Domine, qui restitues haereditatem meam mihi.

PSALMUS XV.

Conserva me, Domine, quoniam speravi in te.

Dixi Domino: Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges.

Sanctis, qui sunt in terra eius: mirificavit omnes voluntates meas in eis.

Multiplicatae sunt infirmitates eorum: postea acceleraverunt.

Non congregabo conventicula eorum de sanguinibus: nec memor ero nominum eorum per labia mea.

Repetitur tota antiphona: Tu es, Domine.

Incepto psalmo, Pontifex cum forficibus incidit unicuique extremitates capillorum in quatuor locis, videlicet in fronte, in occipitio, et ad utramque aurem, deinde in medio capitis, aliquot crines capillorum, et in bacile deponit; et quilibet, cum tondetur, dicit:

Dominus pars haereditatis meae, et calicis mei: tu es qui restitues haereditatem meam mihi.

Omnibus tonsis, mitra deposita, surgit Pontifex, et stans versus ad illos, dicit:

Oremus.

Praesta, quaesumus, omnipotens Deus, ut hi famuli tui, quorum hodie comas capitum pro amore divino deposuimus, in tua dilectione perpetuo maneant; et eos sine macula in sempiternum custodias. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

Tum schola inchoat et prosequitur antiphonam sequentem. Quae incepta, Pontifex sedet cum mitra.

Ant. 7 ton. Hi accipient benedictionem a Domino, et

misericordiam a Deo salutari suo, quia haec est generatio quaerentium Dominum.

PSALMUS XXIII.

Domini est terra, et plenitudo eius: orbis terrarum et universi qui habitant in eo.

Quia ipse super maria fundavit eum: et super flumina praeparavit eum.

Quis ascendet in montem Domini, aut quis stabit in loco sancto eius?

Innocens manibus et mundo corde: qui non accepit in vano animam suam, nec iuravit in dolo proximo suo.

Hic accipiet benedictionem a Domino: et misericordiam a Deo salutari suo.

Haec est generatio quaerentium eum: quaerentium faciem Dei Iacob.

Attollite portas, principes, vestras, et elevamini, portae aeternales; et introibit Rex gloriae.

Quis est iste Rex gloriae? Dominus fortis et potens; Dominus potens in praelio.

Attollite portas, principes, vestras, et elevamini portae aeternales; et introibit Rex gloriae.

Quis est iste Rex gloriae? Dominus virtutum, ipse est Rex gloriae. Gloria Patri, et Filio, etc.

Sicut erat in principio, etc.

Deinde repetitur tota antiphona: Hi accipient, etc.

Quae finita, surgit sine mitra Pontifex, et ad altare conversus, dicit: Oremus.

Et ministri dicunt: Flectamus genua. R. Levate.

Et mox ad tonsos genuflexos versus, Pontifex dicit:

Adesto, Domine, supplicationibus nostris, et hos famulos tuos bene dicere dignare, quibus in tuo sancto nomine habitum sacrae religionis imponimus; ut, te largiente, et devoti in Ecclesia tua persistere, et vitam percipere mereantur aeternam. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

Tum Pontifex sedet cum mitra, et accipiens manu superpellicium, dicit singulis:

Induat te Dominus novum hominem, qui secundum Deum creatus est in iustitia, et sanctitate veritatis.

Et mox imponit illud cuilibet, repetendo: Induat te, etc., immittens usque ad scapulas, et immediatè trahens, si unum tantum sit superpelliceum; sicque facit usque ad ultimum, qui eo totaliter induitur; si verò quisque suum superpelliceum habeat, singuli totaliter induuntur. Quo expedito, sine mitra surgit Pontifex, et versus ad illos, dicit:

Oremus.

Omnipotens sempiternè Deus, propitiare peccatis nostris, et ab omni servitute saecularis habitus hos famulos tuos emunda; ut, dum ignominiam saecularis habitus deponunt, tuâ semper in aevum gratiâ perfruantur: ut, sicut similitudinem coronae tuae eos gestare facimus in capitibus, sic tuâ virtute haereditatem subsequi mereantur aeternam in cordibus. Qui cum Patre et Spiritu Sancto vivis et regnas, Deus, per omnia saecula saeculorum. *ñ. Amen.*

Deinde sedet cum mitra Pontifex, et alloquitur eos sub his verbis:

Filii carissimi, animadvertere debetis quòd hodie de foro Ecclesiae facti estis, et privilegia clericalia sortiti estis; cavete igitur ne, propter culpas vestras, illa perdati, et habitu honesto, bonisque moribus atque operibus, Deo placere studeatis. Quod ipse vobis concedat per Spiritum Sanctum suum. *ñ. Amen.*

Tum suggerente archidiacono, ordinati redeunt ad loca sua.

DE MINORIBUS ORDINIBUS.

Quatuor minores ordines dari possunt extra missarum solemnia diebus dominicis, et festivis duplicibus; sed in mane tantum.

Ordinandi omnes ad quatuor minores ordines esse debent superpelliceis induti, cum candela in manu dextera.

DE ORDINATIONE OSTIARIORUM.

Pro ostiariis ordinandis parentur claves ecclesiae. Pontifex, clericis ordinatis, surgit, et cum mitra ad sedem, seu ad faldistorium, ad cornu epistolae revertitur, ubi, depositâ mitrâ, et ad altare conversus, oblato sibi libro, cantat primam collectam, deinde sedet, reasumit mitram et cantatur prima lectio. Interim accedunt duo capellani, cum libro et candela, ante Pontificem, qui, sedens cum mitra, ex eo legit lectionem ipsam. Quibus finitis, surgit Pontifex, et cum mitra ad faldistorium ante medium altaris sibi praeparatum proficiscitur, et in illo sedet, renibus altari versis. Archidiaconus vocat ordinandos dicens:

Accedant qui ordinandi sunt ad officium ostiariorum.

Et mox notarius singulos nominatim vocat, et quilibet respondet: Adsum.

Omnibus in superpelliceis, cum candelis in manibus, coram Pontifice genuflexis, Pontifex admonet illos, dicens:

Suscepturi, filii carissimi, officium ostiariorum, videte quae in domo Dei agere debeatis. Ostiarium oportet percutere cymbalum et campanam, aperire ecclesiam et sacrarium, et librum aperire ei qui praedicat. Providete igitur ne, per negligentiam vestram, illarum rerum, quae intra ecclesiam sunt, aliquid deperat; certisque horis domum Dei aperiatis fidelibus, et semper claudatis infidelibus. Studete etiâ ut, sicut materialibus clavibus ecclesiam visibilem aperitis et clauditis, sic et invisibilem Dei domum, corda scilicet fidelium, dictis et exemplis vestris, claudatis diabolo, et aperiatis Deo, ut divina verba quae audierint, corde retineant, et opere compleant: quod in vobis Dominus perficiat per misericordiam suam.

Hae admonitiones non sunt cardinalibus, neque electis episcopis.

Deinde Pontifex accipit, et tradit omnibus claves ecclesiae, quas successive manu dexterâ singuli tangunt, Pontifice dicente:

Sic, agite, quasi reddituri Deo rationem pro iis rebus, quae his clavibus recluduntur.

Post haec, archidiaconus, sive alius archidiaconi vice fungens, ducit eos ad ostium ecclesiae et facit illos claudere et aperire; tradit etiam eis funem campanarum, faciens eos campanas pulsare; deinde illos reducit ad Pontificem; quibus coram Pontifice genua flectentibus, stans cum mitra Pontifex, versus ad ipsos ordinatos, dicit:

Deum Patrem omnipotentem, fratres carissimi, suppliciter deprecemur, ut hos famulos suos benedicere dignetur, quos in officium ostiariorum eligere dignatus est; ut sit eis fidelissima cura in domo Dei, diebus ac noctibus, ad distinctionem certarum horarum, ad invocandum nomen Domini, adiuvante Domino nostro Iesu Christo, qui cum eo vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus. Per omnia saecula saeculorum. R. Amen.

Tum mitrâ depositâ, stans Pontifex, et conversus ad altare, dicit: Oremus.

Et ministri subiungunt: Flectamus genua. R. Levate.

Et statim versus ad illos genuflexos, stans sine mitrâ, dicit:

Domine sancte, Pater omnipotens, aeternae Deus, benedicere dignare hos famulos tuos in officium ostiariorum, ut inter ianitores ecclesiae tuo pareant obsequio, et inter electos tuos, partem tuae mereantur habere mercedis. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus. Per omnia saecula saeculorum. R. Amen.

Post haec, ordinati, suggerente archidiacono, redeunt ad loca sua.

DE ORDINATIONE LECTORUM.

Pro lectoribus ordinandis paratur liber lectionum.

Ostiaris ordinatis, Pontifex, reassumptâ mitrâ, accedit ad sedem suam, vel ad faldistorium à parte epistolae. Interim cantatur primum graduale, vel primum Alleluia, si sit infra octavam Pentecostes; et Pontifex, sedens cum mitrâ, oblati sibi libro et candelâ, legit dictum graduale, vel Alleluia. Quibus dictis, surgit, depositâ mitrâ, et versus ad altare, cantat secundam collectam. Tunc sedet, reassumptâ mitrâ, et cantatur secunda lectio. Interim accedunt duo capellani cum libro et candelâ ante Pontificem, qui, sedens cum mitrâ, ex eo legit lectionem ipsam. Quibus dictis, Pontifex revertitur ad faldistorium ante medium altaris positum, ubi sedet cum mitrâ, et lectores vocantur per archidiaconum, hoc modo:

Accedant qui ordinandi sunt ad officium lectorum.

Et mox nominantur per notarium, ut supra dictum est. Quibus coram Pontifice cum candelis in manibus genuflexis, Pontifex admonet eos, dicens:

Electi, filii carissimi, ut sitis lectores in domo Dei nostri, officium vestrum agnoscite, et implete. Potens est enim Deus ut augeat vobis gratiam perfectionis aeternae. Lectorem siquidem oportet legere ea quae (vel ei qui) praedicat, et lectiones cantare, et benedicere panem, et omnes fructus novos. Studete igitur verba Dei, videlicet lectiones sacras, distinctè et apertè, ad intelligentiam et aedificationem fidelium, absque omni mendacio falsitatis proferre; ne veritas divinarum lectionum, incuriâ vestrâ, ad instructionem audientium corrumpatur. Quod autem ore legitis, corde credatis, atque opere compleatis; quatenus auditores vestros, verbo pariter et exemplo vestro docere possitis. Ideoque dum legitis in alto loco ecclesiae stetis, ut ab omnibus audiamini et videamini, figurantes positione corporali, vos in alto virtutum gradu debere conversari; quatenus cunctis, à quibus audimini, et videmini, coelestis vitae formam

praebeatis; quod in vobis Deus impleat per gratiam suam.

Deinde Pontifex accipit, et tradit omnibus codicem, de quo lecturi sunt, quem manu dexterâ tangunt, dicens:

Accipite, et estote verbi Dei relatores, habituri, si fideliter et utiliter impleveritis officium vestrum, partem cum iis qui verbum Dei benè administraverunt ab initio.

Quibus expeditis, et illis genuflexis, Pontifex stans cum mitra, versus ad eos, dicit:

Oremus; fratres carissimi, Deum Patrem omnipotentem, ut super hos famulos suos, quos in ordinem lectorum dignatur assumere, benè dictionem suam clementer effundat, quatenus distinctè legant quae in ecclesia Dei legenda sunt, et eadem operibus impleant. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium, etc. r̄. Amen.

Tum Pontifex, mitrâ depositâ, stans conversus ad altare, dicit: Oremus.

Et ministri subiungunt: Flectamus genua. r̄. Levate.

Deinde conversus ad ordinandos genuflexos, dicit, sine mitra:

Domine sancte, Pater omnipotens, aeternae Deus, benè dicere dignare hos famulos tuos in officium lectorum, ut assiduitate lectionum instructi sint, atque ordinati, et agenda dicant, et dicta opere impleant; ut in utroque sanctae Ecclesiae, exemplo sanctitatis suae, consulant. Per Dominum nostrum Iesum, etc. R̄. Amen.

Postea, suggerente archidiacono, redeunt ordinati ad loca sua.

DE ORDINATIONE EXORCISTARUM.

Pro exorcistis ordinandis, paretur liber exorcismorum cuius loco dari potest Pontificale, vel Missale.

Lectoribus ordinatis, Pontifex, reassumptâ mitrâ, accedit ad sedem suam, vel ad faldistorium, ad cornu epistolae, ubi sedens cum mitra, oblati sibi libro et candela,

legit secundum graduale, vel secundum Alleluia, si sit infra octavam Pentecostes. Interim cantatur à choro ipsum graduale, vel Alleluia. Quo finito, surgit Pontifex, depositâ mitrâ, et, versus ad altare, cantat tertiam collectam. Tum sedet, reassumptâ mitrâ, et cantatur tertia lectio. Interim accedunt duo capellani cum libro et candelâ ante Pontificem, qui ex eo legit lectionem ipsam. Quibus dictis, revertitur ad faldistorium ante altare, et sedet cum mitrâ. Exorcistae verò vocantur per archidiaconum, modo consueto:

Accedant qui ordinandi sunt ad officium exorcistarum.

Et ipsi singulatim nominantur per notarium, ut priùs dictum est. Quibus coram Pontifice cum candelis in manibus genuflexis, Pontifex admonet eos, dicens:

Ordinandi, filii charissimi, in officium exorcistarum, debetis noscere quod suscipitis. Exorcistam etenim oportet abicere daemones, et dicere populo, ut qui non communicat, det locum; et aquam in ministerio fundere. Accipitis itaque potestatem imponendi manum super energumenos, et per impositionem manuum vestrarum gratiâ Spiritûs Sancti, et verbis exorcismi pelluntur spiritus immundi à corporibus obsessis. Studete igitur ut, sicut à corporibus aliorum daemones expellitis, ita à mentibus et corporibus vestris omnem immunditiam et nequitiam eiiciatis; ne illis succumbatis, quos ab aliis vestro ministerio effugatis. Discite per officium vestrum vitis imperare, ne in moribus vestris aliquid sui iuris inimicus valeat vindicare. Tunc etenim rectè in aliis daemonibus imperabitis, cum priùs in vobis eorum multimodam nequitiam superatis. Quod vobis Dominus agere concedat per Spiritum suum Sanctum.

Post haec, Pontifex accipit et tradit omnibus librum in quo scripti sunt exorcismi; cuius loco tradi potest Pontificale, vel Missale, quem manu dexterâ tangunt, Pontifex dicente:

Accipite, et commendate memoriae, et habete potestatem imponendi manus super energumenos, sive baptizatos, sive catechumenos.

Postea verò, omnibus devotè genuflexis, Pontifex cum mitra stans dicit:

Deum Patrem omnipotentem, fratres carissimi, supplices deprecemur, ut hos famulos suos bene X dicere dignetur, in officium exorcistarum, ut sint spirituales imperatores, ad abiiciendos daemones de corporibus obsessis, cum omni nequitia eorum multiformi. Per unigenitum Filium suum Dominum nostrum Iesum Christum, qui cum eo vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus, per omnia saecula saeculorum. R. Amen.

Tum conversus ad altare, deposità mitrà, dicit: Oremus.

Et ministri subiungunt: Flectamus genua. R. Levate.

Et mox, conversus ad ordinatos genuflexos, dicit:

Domine sancte, Pater omnipotens, aeternae Deus, bene X dicere dignare hos famulos tuos in officium exorcistarum, ut, per impositionem manuum et oris officium, potestatem et imperium habeant spiritus immundos coercendi; ut probabiles sint medici Ecclesiae tuae, gratià curationum, virtuteque coelesti confirmati. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum, qui tecum, etc. R. Amen.

Post haec, suggerente archidiacono, redeunt ad loca sua.

DE ORDINATIONE ACOLYTHORUM.

Pro acolythis ordinandis parentur candelabrum cum cereo extincto, et urceolus vacuus pro vino, pro Sacramento.

Exorcistis ordinatis, Pontifex, reassumptà mitrà, accedit ad sedem suam, vel ad faldistorium, ad cornu epistolae, ubi sedens cum mitra, oblati sibi libro et candela, legit tertium graduale, vel tertium Alleluia, si sit infra octavam Pentecostes. Interim à choro cantatur ipsum graduale, vel Alleluia. Quo finito, surgit Pontifex, deposità mitrà, et versus ad altare cantat quartam collectam. Tum

sedet, reassumptà mitrà, et cantatur quarta lectio. Interim accedunt duo capellani cum libro et candela ante Pontificem, qui ex eo legit lectionem ipsam. Quibus dictis, Pontifex revertitur ad faldistorium, ante altare, ubi sedet cum mitra: acolythi verò vocantur per archidiaconum:

Accedant qui ordinandi sunt ad officium acolythorum. Et mox nominantur per notarium, ut supra. Quibus coram Pontifice, cum candelis in manibus, genuflexis, Pontifex admonet eos, dicens:

Susepturi, filii carissimi, officium acolythorum, pensate quod suscipitis. Acolythum etenim oportet ceroferrarium ferre, luminaria ecclesiae accendere, vinum et aquam ad Eucharistiam ministrare. Studete igitur susceptum officium dignè implere. Non enim Deo placere poteritis, si lucem Deo manibus praeferentes, operibus tenebrarum inserviat, et per hoc aliis exempla perfidiae praebatis. Sed sicut Veritas dicit: Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona; et glorificent Patrem vestrum qui in caelis est. Et sicut apostolus Paulus ait: In medio nationis pravae et perversae, lucete sicut luminaria in mundo, verbum vitae continentes. Sint ergo lumbi vestri praecincti, et lucernae ardentes in manibus vestris, ut filii lucis sitis. Abiiciatis opera tenebrarum, et induamini arma lucis. Eratis enim aliquando tenebrae, nunc autem lux in Domino. Ut filii lucis ambulate. Quae sit verò ista lux, quam tantopere inculcat Apostolus, ipse demonstrat, subdens: Fructus enim lucis est in omni bonitate, et iustitia, et veritate. Estote igitur solliciti in omni iustitia, bonitate et veritate, ut et vos, et alios, et Dei Ecclesiam illuminetis. Tunc etenim in Dei sacrificio dignè vinum suggeretis, et aquam, si vos ipsi Deo sacrificium, per castam vitam, et bona opera oblati fueritis. Quod vobis Dominus concedat per misericordiam suam.

Post haec, Pontifex accipit, et tradit omnibus candelabrum cum candela extincta, quod successive manu dexterà singuli tangunt, Pontifice dicente:

Accipite ceroferrarium, cum cereo, et sciatis vos ad

accendenda ecclesiae luminaria mancipari, in nomine Domini. *℞. Amen.*

Tunc accipit et tradit eis urceolum vacuum, quem similiter tangere debent, dicens communiter omnibus:

Accipite urceolum ad suggerendum vinum et aquam in Eucharistiam sanguinis Christi, in nomine Domini. *℞. Amen.*

Postea, eis genuflexis permanentibus, Pontifex, stans cum mitra, versus ad eos, dicit:

Deum Patrem omnipotentem, fratres carissimi, suppliciter deprecemur, ut hos famulos suos bene *✠*dicere dignetur in ordine acolythorum; quatenus lumen visibile manibus praeferentes, lumen quoque spirituale moribus praebeant: adiuvante Domino nostro Iesu Christo, qui cum eo et Spiritu Sancto vivit et regnat Deus; Per omnia saecula saeculorum. *℞. Amen.*

Tum Pontifex, ad altare se convertens, deposita mitrâ, stans, dicit: Oremus.

Et ministri: Flectamus genua. *℞. Levate.*

Et mox Pontifex, conversus ad eosdem genuflexos, dicit:

Domine sancte, Pater omnipotens, aeterne Deus, qui per Iesum Christum Filium tuum Dominum nostrum, et Apostolos eius, in hunc mundum lumen claritatis tuae misisti; quique, ut mortis nostrae antiquum aboleret chirographum, gloriosissimae illum crucis vexillo affigi, ac sanguinem et aquam ex latere illius pro salute generis humani effluere voluisti: bene *✠*dicere dignare hos famulos tuos in officium acolythorum; ut ad accendendum lumen Ecclesiae tuae, et ad suggerendum vinum et aquam ad conficiendum sanguinem Christi Filii tui in offerenda Eucharistia, sanctis altaribus tuis fideliter subministrent. Accende, Domine, mentes eorum et corda ad amorem gratiae tuae, ut illuminati vultu splendoris tui, fideliter tibi in sancta Ecclesia deserviant; Per eundem Christum Dominum nostrum. *℞. Amen.*

Oremus.

Domine sancte, Pater omnipotens, aeterne Deus, qui

ad Moysen et Aaron locutus es, ut accenderentur lucernae in tabernaculo testimonii, bene *✠*dicere dignare hos famulos tuos, ut sint acolythi in Ecclesia tua; Per Christum Dominum nostrum. *℞. Amen.*

Oremus.

Omnipotens sempiterna Deus, fons lucis, et origo bonitatis, qui per Iesum Christum Filium tuum, lumen verum, mundum illuminasti, eiusque passionis mysterio redemisti, bene *✠*dicere dignare hos famulos tuos, quos in officium acolythorum consecramus, poscentes clementiam tuam, ut eorum mentes, et lumine scientiae illustres, et pietatis tuae rore irriges; ut ita acceptum ministerium, te auxiliante, peragant, qualiter ad aeternam remunerationem pervenire mereantur. Per eundem Christum Dominum nostrum. *℞. Amen.*

Post haec, suggerente archidiacono, ordinati redeunt ad loca sua.

DE SACRIS ORDINIBUS IN GENERE.

Sacri et maiores ordines sunt subdiaconatus, diaconatus et presbyteratus, ad quos ordinati omnes debent communicare: ideo parentur pro eorum numero hostiae parvae consecrandae.

DE ORDINATIONE SUBDIACONI.

Pro ordinatione subdiaconorum parentur calix vacuum cum patena superposita, urceoli cum manutergio, et liber epistolarum.

Acolythis ordinatis, Pontifex, reassumpta mitrâ, accedit ad sedem suam, vel ad faldistorium, ad cornu epistolae, ubi sedens cum mitra, oblati sibi libro et candela,